

**MANAGEMENT AND ECONOMICS
SCIENTIFIC RESEARCH JOURNAL**

**MENEJMENT VA IQTISODIYOT
ILMIY-TADQIQOT JURNALI**

**НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ
ЖУРНАЛ МЕНЕДЖМЕНТА И ЭКОНОМИКИ**

MUNDARIJA

Шарипов К.А., Хотамов И.С.	Основные направления развития «зелёной» энергетики в Узбекистане.....	2
Хашимов Б.А., Ахмедов Х.Д., Махкамова С.Г.	Совершенствование учета поступления и выбытия нематериальных активов по договору обмена в нефтегазовой отрасли Республики Узбекистан.....	10
Narbayev Sh.K., Sadullayev S.N.	Dehqon xo'jaliklarida yerdan foydalanish samaradorligining o'zgarish tendensiyalari.....	20
Nosirova N.J.	Reklama – marketing kommunikatsiyasining biznesga ta'siri.....	26
Samadov A.N.	Innovative Service Marketing: Russian Experience.....	34
Temirov A.A.	Prospects for digitalization of corporate governance in corporate structures of the Republic of Uzbekistan.....	42
Sobirov A.A.	Sanoat klasterlari – sanoat salohiyatini oshirishning strategik yo'nalishi sifatida.....	51
Rajabov N.R., Adilova M.T., Xasanova N.N.	Mintaqalar iqtisodiy-ekologik barqaror rivojlanishining tashqi va ichki tahdidlari.....	60
Azlarova M.A.	Waste management activities and methods.....	71
Кадирова И.Б.	Анализ состояния и тенденций развития свободных экономических зон в Республике Узбекистан.....	74
Fozilova F.K.	Importance of children's financial education and behavior	78
Фарходова Ш.Ш.	Новые тенденции развития современного менеджмента в цифровой экономике: проблемы и решения.....	83
Ostanaqulov X.M.	Sun'iy intellekt va avtomatlashtirishning iqtisodiy ta'siri: O'zbekiston misolida.....	87
Karrieva Y.K.	Ways of development of innovative logistics in Uzbekistan	95
Masharipova Sh.A.	Transport-logistika klasterlari faoliyati bo'yicha xorij tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari.....	100
Xudayberdiyev O'.E	Mamlakatda qoramolchilik mahsulotlari marketingini rivojlantirish yo'nalishlari.....	111
Каримов В.А.	Қишлоқ хўжалиги маҳсулот ишлаб чиқаришида қишлоқ хўжалиги техникаларининг аҳамияти	116
Qahhorov Sh.G'.	O'zbekiston tijorat banklarining "muammoli kreditlari"	122
Муратов Ф.Д.	Конституция: ижтимоий адолатнинг кафолати.....	125
Karimova S. T.	Konstitutsiya – ishonchli kelajak va farovon hayot Qomusi	131
Arziqulov E.A.	Konstitutsiya farovon taraqqiyotimiz garovi.....	137
Azim Davron.	Jadid matbuoti: Ismoil Gasprali va Hamza Hakimzoda.....	142
Baxanurov O. O.	Digital Currencies and Central Banks: An Analysis from a National Economic Security Perspective	148
Akbarov Sh.X.	Raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali korxonalarda HR menejment tizimini takomillashtirish ("O'zbekiston temir yo'llar" AJ misoolida)	155
Kodirov S.Q.	Logistika va Iqtisodiyot	160

ЎҚИМОЙ ФАҲЛАР

КОНСТИТУЦИЯ: ИЖТИМОЙ АДОЛАТНИНГ КАФОЛАТИ

Мурадов Фарход ДжуракуловичТошкент менежмент ва иқтисодиёт институти
катта ўқитувчиси

Аннотация. Конституция ҳар бир давлатнинг ҳуқуқий асоси бўлиб, фуқароларнинг ҳуқуқлари, бурчлари ва ижтимоий ҳимоя механизмларини белгилайди. Мақолага кўра, ижтимоий адолат фуқаролар орасида тенглик, ҳуқуқий ҳимоя ва ижтимоий таъминотни таъминлаш билан боғлиқдир. Конституция, шунингдек, суд ҳокимияти, давлат органлари ва фуқароларнинг иштироки орқали ижтимоий адолатни таъминлаш механизмларини ўз ичига олади. Мақоланинг асосий хулосаси, Конституциянинг ижтимоий адолатни таъминлашдаги аҳамияти жамиятда тинчлик, барқарорлик ва ривожланишни таъминлашда муҳимдир.

Калим сўзлар: Конституция, Ижтимоий адолат, Фуқароларнинг ҳуқуқлари, Фуқароларнинг бурчлари, Ижтимоий ҳимоя, Тенглик, Эркинлик, Суд ҳокимияти, Давлат органлари, Сиёсий иштирок, Ҳуқуқий ҳимоя, Давлатнинг легитимлиги, Ижтимоий ривожланиш, Тинчлик, Барқарорлик.

Abstract. The constitution is the legal basis of every state and defines the rights, duties and social protection mechanisms of citizens. According to the article, social justice is related to ensuring equality, legal protection and social security among citizens. According to the article, social justice is related to ensuring equality, legal protection and social security among citizens. The constitution also includes mechanisms for ensuring social justice through the judiciary, government agencies and citizen participation. The main conclusion of the article is that the importance of the Constitution in ensuring social justice is important in ensuring peace, stability and development in society.

Keywords: Constitution, Social Justice, Rights of Citizens, Duties of Citizens, Social Protection, Equality, Freedom, Judiciary, State Bodies, Political Participation, Legal Protection, Legitimacy of the State, Social Development, Peace, Stability.

Аннотация. Конституция является правовой основой каждого государства и определяет права, обязанности и механизмы социальной защиты граждан. Согласно статье, социальная справедливость связана с обеспечением равенства, правовой защиты и социальной защищенности граждан. Конституция также включает механизмы обеспечения социальной справедливости посредством судебной власти, государственных органов и участия граждан.

Ключевые слова: Конституция, Социальная справедливость, Права граждан, Обязанности граждан, Социальная защита, Равенство, Свобода, Судебная власть, Государственные органы, Политическое участие, Правовая защита, Легитимность государства, Социальное развитие, Мир, Стабильность.

Конституция ҳар бир давлатнинг ҳуқуқий асоси бўлиб, ижтимоий адолатни таъминлашда муҳим роль ўйнайди. У фуқароларнинг ҳуқуқларини, бурчларини ва давлат органларининг вазифаларини аниқ белгилайди. Ижтимоий адолат, ўз навбатида, фуқаролар орасида тенглик, ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимояни таъминлашни англатади.

Ҳуқуқларни кафолатлаш давлатнинг асосий вазифаларидан бири бўлиб, фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларни амалга ошириш учун зарурий шарт-шароитларни яратишни англатади. Ушбу жараённинг муҳим аспекти қуйидагилардан иборат:

- Конституциявий асос: Конституция давлатнинг ҳуқуқий асосини белгилайди ва фуқароларнинг асосий ҳуқуқларини кафолатлайди. “Фуқаролик жамиятида инсон ва уларнинг уюшмаларининг ҳуқуқларини кафолатлаш асосий ўрин эгаллаган экан, уни эса ташқаридан келтирилган давлат эмас, балки туб халқнинг ўз ичидан чиққан давлат ҳокимияти кафолатлайди” [1]

- Суд ҳокимияти: Суд органлари фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоялашда муҳим роль ўйнайди. Фуқаролар ўз ҳуқуқлари бузилганда судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Судлар Конституция ва қонунларга асосланиб, фуқароларнинг ҳуқуқларини тиклаш ва ҳимоя қилишда иштирок этади.

- Давлат сиёсати: Давлат ижтимоий адолатни таъминлаш ва фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида махсус дастурлар ва

сиёсатни ишлаб чиқади. Бу сиёсатлар орасида ижтимоий таъминот, таълим, соғлиқни сақлаш ва иқтисодий ривожланишга оид чоралар мавжуд.

- Фуқароларнинг иштироки: Фуқароларнинг сиёсий жараёнларга, жумладан, сайловларга, ассамблеяларга ва жамият ишларига иштирок этиши ҳуқуқлари кафолатланади. Бу фуқароларнинг ўз ҳуқуқларини амалга ошириш ва давлат сиёсатини шакллантиришдаги иштироки муҳимдир.

- Ҳуқуқий таълим: Фуқароларни ҳуқуқий билимлар билан таъминлаш, уларнинг ҳуқуқлари ва бурчлари ҳақидаги тушунчаларини ошириш, ҳуқуқий таълимнинг муҳим қисмини ташкил этади. Бу фуқароларнинг ўз ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилиш имкониятини оширади.

Ҳуқуқларни кафолатлаш фуқароларнинг ҳуқуқлари, бунёдлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш, ижтимоий адолатни таъминлаш ва давлатнинг легитимлигини ошириш учун муҳим аҳамиятга эга. Давлатнинг ҳуқуқий тизими ва механизмлари фуқароларнинг ҳуқуқларини кафолатлашда ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Конституция ижтимоий адолатни таъминлаш учун бир нечта механизмларни ўз ичига олади. Бу механизмлар фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, ижтимоий тенгликни таъминлаш ва давлат органларининг масъулиятини белгилашни қамраб олади. Ушбу механизмлар қуйидагилар:

- Суд ҳокимияти. Судлар ижтимоий адолатни таъминлашда марказий роль ўйнайди. Улар фуқароларнинг ҳуқуқлари бузилганда, судга мурожаат қилиш имконини беради. Судлар Конституция ва қонунларнинг ижросини таъминлайди, шунингдек, фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоялашда муҳим аҳамиятга эга.

- Давлат органлари. Давлат органлари ижтимоий адолатни таъминлаш учун махсус дастурлар ва сиёсатларни ишлаб чиқади. Бу органлар ижтимоий таъминот, меҳнат ҳуқуқлари, таълим ва соғлиқни сақлаш соҳаларида фуқароларнинг ҳуқуқларини таъминлаш учун масъулдир.

- Ижтимоий таъминот тизими. Конституция ижтимоий таъминот механизмларини белгилайди, бу эса кам таъминланган, ногирон ва кексаларга ёрдам кўрсатишни ўз ичига олади. Ижтимоий таъминот дастурлари ижтимоий адолатни таъминлашда муҳим аҳамиятга эга.

- Жамиятни демократик ривожлантирмасдан туриб, унда яшовчи кишиларнинг чинакам эркинлигига, ижтимоий адолатга эришиб бўлмайди. [2]

- Фуқароларнинг иштироки. Фуқароларнинг сиёсий жараёнларда, жумладан, сайловларда, ассамблеяларда ва жамоат ишларида фаол иштирок этиши ижтимоий адолатни таъминлашда муҳимдир. Фуқароларнинг овоз бериш ҳуқуқи ва давлат ишларида қатнашиш ҳуқуқи уларнинг ижтимоий

адолатни таъминлашдаги иштироки учун таърифловчи механизмлардир.

- Ҳуқуқий таълим. Фуқароларнинг ҳуқуқий билимларини ошириш, уларнинг ҳуқуқлари ва бурчлари ҳақидаги тушунчаларини кенгайтириш ижтимоий адолатни таъминлашнинг муҳим механизми ҳисобланади. Ҳуқуқий таълим фуқароларнинг ўз ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилиш имкониятини оширади.

- Масъулият ва назорат механизмлари. Давлат органларининг фаолиятини назорат қилиш механизмлари ижтимоий адолатни таъминлашда муҳим аҳамиятга эга. Бу механизмлар коррупцияни камайтириш, давлат органларининг фаолиятини шаффофлаштириш ва фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишни таъминлайди.

Суд ҳокимияти, давлат органлари, ижтимоий таъминот тизими, фуқароларнинг иштироки, ҳуқуқий таълим ва назорат механизмлари ижтимоий адолатни таъминлашда муҳим роль ўйнайди. Ушбу механизмлар фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, ижтимоий тенгликни таъминлаш ва давлатнинг легитимлигини оширишга хизмат қилади.

Конституция ижтимоий адолатни таъминлашда марказий аҳамиятга эга бўлиб, фуқароларнинг ҳуқуқлари, бурчлари ва ижтимоий ҳимоя механизмларини белгилайди. У фуқароларнинг шахсий, ижтимоий ва сиёсий ҳуқуқларини кафолатлаш орқали тенглик, адолат ва эркинликни

таъминлайди. Суд ҳокимияти, давлат органлари, ижтимоий таъминот тизими ва фуқароларнинг сиёсий иштирокини таъминлаш механизми ижтимоий адолатни мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнайди.

Бундан ташқари, Конституция фуқароларнинг ҳуқуқий билимларини ошириш ва давлат органларининг фаолиятини назорат қилиш орқали ижтимоий адолатни таъминлаш учун зарурий шартшароитларни яратади. Ижтимоий адолатнинг мавжудлиги жамиятда тинчлик, барқарорлик ва ижтимоий ривожланишни таъминлайди, бу эса давлатнинг легитимлигини оширади.

Шу билан бирга, Конституция ижтимоий адолатни таъминлашда фуқароларнинг фаоллигини ва уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишни талаб қилади. Ушбу механизмлар фуқароларнинг ҳуқуқларини самарали ҳимоялаш ва ижтимоий адолатни таъминлашда давлатнинг асосий вазифасини белгилайди.

Ҳуқуқларни кафолатлаш давлатнинг асосий вазифаларидан биридир, бу фуқароларнинг асосий ҳуқуқлари ва бунёдларини ҳимоя қилиш, уларнинг самарали амалга оширилиши учун зарурий шартшароитларни яратишни англатади. Конституция, суд ҳокимияти ва давлат органларининг фаолияти орқали ҳуқуқларни кафолатлаш механизми ижтимоий адолатни таъминлашда муҳим роль ўйнайди.

Фуқароларнинг ҳуқуқлари, жумладан, шахсий, ижтимоий ва сиёсий ҳуқуқларини кафолатлаш, уларнинг тенглик ва эркинликни

таъминлашда муҳимдир. Судлар фуқароларнинг ҳуқуқлари бузилганда уларнинг ҳимоясини амалга оширишда ҳал қилувчи аҳамиятга эга, шунингдек, давлат органлари ижтимоий таъминот ва ижтимоий ҳимоя механизмлари орқали аҳолининг ижтимоий ҳолатини яхшилашга хизмат қилади.

Фуқароларнинг ҳуқуқий билимларини ошириш ва ҳуқуқий таълим бериш бу жараёнда муҳим аҳамиятни касб этади. Ижтимоий адолатни таъминлаш учун фуқароларнинг фаол иштироки, давлат органларини назорат қилиш механизми ва шаффофликни таъминлаш керак.

Шунинг учун, ҳуқуқларни кафолатлаш фуқароларнинг ижтимоий ҳаётидаги барқарорлик, тинчлик ва ривожланишни таъминлаш учун зарурий шартдир. Давлатнинг ҳуқуқий тизими ва механизмлари фуқароларнинг ҳуқуқларини самарали ҳимоялаш, ижтимоий адолатни таъминлаш ва давлатнинг легитимлигини оширишда марказий роль ўйнайди.

Ўзбекистон халқининг 2023 йил 30 апрелдаги референдумдаги тарихий қарори билан мамлакатимиз ўзининг тараққиёт йўлини, дунёвий демократик йўлни танлади. Янгиланган Конституцияда дунёвий давлат принципининг белгилаб қўйилганлиги – дунёвий тараққиёт, турли дин ва мазҳаблар ўртасидаги бағрикенгликка асосланган ўзаро тушуниб яшаш турмуш тарзи, диний бирлашмаларга мустақил ва эркин фаолият, дин ва эътиқод эркинлиги, тенглик, ижтимоий тинчлик ва

барқарорлигимизни асраб-авайлаш учун муҳим ҳуқуқий кафолат бўлиб хизмат қилади.[3]

Янги таҳрирдаги Конституцияни қабул қилиш бўйича ўтказилган референдум кўп миллатли халқимизнинг ҳамжиҳатлиги ва бирдамлигини кўрсатиб берди ҳамда Бош қонунимиз нормалари асосида давлатимиз билан бир тан, бир жон бўлиб жамиятимизни янгилаш, эртанги кунимиз бугундан кўра яхшироқ бўлишини таъминлашга бел боғлаганининг ёрқин намунаси бўлди.

Конституциявий ўзгаришлар охирги йилларда шиддат билан кечаётган ислохотлар натижаси ўлароқ шаклланган давлатимиз ва жамиятимиз ютуқларининг ижтимоий-сиёсий, социал-иқтисодий қиёфасида ўз аксини топди.

Конституция нормалари давлат қурилишининг янги стратегик мақсади – ижтимоий давлат қуришни ҳамда ижтимоий адолат ва ижтимоий бирдамлик тамойиллари асосида халқ фаровонлигини ошириш, аҳолининг заиф қатламларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ҳар бир инсонга тинч ва муносиб ҳаёт кечиришига имкон берадиган шарт-шароитлар яратилишини белгилаб берди. [4]

Таклиф ва тавсиялар:

- Кам таъминланган ва ижтимоий эҳтиёжманд фуқаролар учун ижтимоий таъминот ва ҳимоя дастурларини кучайтириш, уларнинг иқтисодий ва ижтимоий ҳолатини яхшилаш;

- Фуқароларнинг сиёсий жараёнларда, жумладан, сайловларда фаол иштирокини рағбатлантириш, уларнинг овоз бериш ҳуқуқини самарали амалга оширишни таъминлаш;

- Фуқароларнинг ҳуқуқий билимларини ошириш учун таълим дастурлари ва семинарлар ташкил этиш, ижтимоий адолат ва ҳуқуқий маданиятни ривожлантириш;

- Ижтимоий адолатни таъминлаш учун давлат, партиялар ва жамоат ташкилотлари ўртасида ҳамкорликни кучайтириш;

- Жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликни ривожлантириш, ижтимоий адолатни таъминлаш борасидаги ташаббусларни қўллаб-қувватлаш;

Ушбу таклиф ва тавсиялар Конституциянинг ижтимоий адолатни таъминлашдаги ролини мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва ижтимоий тенгликни таъминлаш мақсадида фаолият олиб боришда амалий йўналишлар бўлиб хизмат қилади. Давлат, жамоатчилик ва фуқароларнинг ўзаро ҳамкорлиги ижтимоий адолатни таъминлашда муҳим аҳамиятга эга.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ziyadillaevich, I.A., & Bobonazarovich, G.K. (2020). THE ORIGIN OF THE STATE AND THE IMPLEMENTATION OF LEGAL STATEHOOD IDEAS ON THE TERRITORY OF UZBEKISTAN. EPRA International Journal of Multidisciplinary Research, 6(10), 520-524.
2. Ismayilov, A. Z., Ismayilova, N. Z. (2020). Davlatchilik shakllanishida huquqiy ongning amal qilishi: korrelyatsion-funksional tahlil. Academic Research in Educational Sciences, 1(2), 416-424.
3. К. Комилов. Конституция – инсон ҳуқуқларининг ҳимоячиси. Т. 2023. 16-17.
4. А. Расулев, Д. Чиниев. - Миллий тараққиёт йўли – адолатли ижтимоий сиёсат юритишнинг бош мезони. Ижтимоий ҳаёт. Т. 2023. 20-21.

Ingliz tili muharriri: Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi
Musahhih: Vahobova Marfua Mirkamalovna
Sahifalovchi va dizayner: Zoirov Sardor Ziyodin o'g'li

2024. 1-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda **"Management and Economics Scientific Research Journal"** jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El. pochta: journals@timeedu.uz

Tel.: +998 95 651 90 00

"Management and Economics Scientific Research Journal" jurnali 19.09.2024-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 404368-son reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. Litsenziya raqami: C-5669639
PNFL: 308906510

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yakkasaroy tumani
Shota Rustaveli ko'chasi, 114